

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 350/06
22.02.2006. godina
Beograd

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Stojana Jokića, predsednika veća, Nikole Stanojevića, Zvezdane Lutovac, Mihaila Rulića i Predraga Trifunovića, članova veća, u parnici tužilje AA, čiji je punomoćnik AB, advokat, protiv tuženog, D.D. "BB", radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužilje, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Nišu, Gž. broj 1366/05 od 26.07.2005. godine, u sednici veća održanoj dana 22.02.2006. godine, doneo je

R E Š E N J E

USVAJA SE revizija tužilje pa se UKIDAJU presuda Okružnog suda u Nišu, Gž. br. 1366/05 od 26.07.2005. godine i presuda Opštinskog suda u Nišu, P. broj 858/02 od 12.02.2003. godine i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Nišu, P. broj 858/02 od 12.02.2003. godine odbijen je tužbeni zahtev da se obveže tuženi da tužilji na ime štete isplati iznos od 451.316,13 dinara, a na ime kapitalizirane rente zbog izgubljenog izdržavanja od strane pokojnog supruga VV, koji je poginuo na neobezbeđenom radnom mestu u Rusiji dana 04.07.2005. godine sa zakonskom zateznom kamatom počev od 06.11.2000. godine do konačne isplate.

Presudom Okružnog suda u Nišu, Gž. broj 1366/05 od 26.07.2005. godine odbijena je kao neosnovana žalba tužilje i potvrđena je prvostepena presuda Opštinskog suda u Nišu.

Blagovremenom i dozvoljenom revizijom tužilja pobija pravosnažnu drugostepenu presudu zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava sa predlogom da se nižestepene presude preinače i tužbeni zahtev usvoji ili ukinu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu člana 386. ranije važećeg Zakona o parničnom postupku, koji se primenjuje na osnovu člana 491. stav 4. važećeg Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srbije" broj 125/04 od 22.11.2004. godine, stupio na snagu 23.02.2005. godine), Vrhovni sud Srbije je našao da je revizija tužilje osnovana.

U sprovedenom postupku nije učinjena bitna povreda iz člana 354.stav 2. tačka 11. Zakona o parničnom postupku na koju se u revizijskom postupku pazi po službenoj dužnosti. Međutim, osnovano se revizijom ukazuje da su nižestepene odluke donete uz pogrešnu primenu materijalnog prava što je imalo za posledicu da činjenično stanje nije potpuno i pravilno utvrđeno zbog čega su nižestepene odluke morale biti ukinute.

Predmet tužbenog zahteva u ovoj pravnoj stvari je naknada štete koju je tužilja pretrpela i trpi zbog izgubljenog izdržavanja od strane pokojnog supruga koji je poginuo na radu dana 04.07.1995. godine u GG, gde je upućen od strane tuženog, tako što je sa petog sprata pao u neobezbeđeni otvor višespratne građevine, za šta odgovornost snosi tuženi koji nije preduzeo sve mere zaštite na radu. Tužilja je na dan pogibije supruga imala 34 godine i 5 meseci, a svoj životni vek je opredelila na 75 godina, te je tražila da se tuženi obaveže na isplatu iznosa od 451.316,13 dinara na ime kapitalizirane rente zbog izgubljenog izdržavanja za budućih 40 godina i 7 meseci.

Prvostepeni sud je utvrdio da tužilja nema nikakvog prihoda, da nije primalac ni penzije ni invalidnine ni bilo kakvih drugih primanja po osnovu socijalnog osiguranja, da je nezaposlena i da se nalazi na evidenciji nezaposlenih od 10.05.1993. godine, ali je obzirom da je tužilja u vreme smrti svog supruga imala 35 godina i bila sposobna za privređivanje, zaključio da nisu ispunjeni uslovi iz člana 188. ZOO, a prvenstveno uslovi iz člana 287. Zakona o braku i porodičnim odnosima Republike Srbije, te je odbio tužbeni zahtev nalazeći da tužilja nije povređena u svom pravu na izdržavanje, te nema pravo na naknadu štete radi izgubljenog izdržavanja.

Okružni sud u Nišu prihvata stanovište prvostepenog suda uz obrazloženje da prema odredbi člana 194.stav 1. Zakona o obligacionim odnosima lice koje je poginulo izdržavao, ili redovno pomagao, kao i ono koje je po zakonu imalo pravo zahtevati izdržavanje poginulog, ima pravo na naknadu štete koju trpi gubitkom izdržavanja, odnosno pomaganja. Međutim, nalazi da zahtev tužilje, kao supruge poginulog, za naknadu štete zbog izgubljenog izdržavanja usled smrti supruga može biti osnovan samo ako je supruga ispunjavala uslove za izdržavanje predviđene odredbom člana 287.stav 1. Zakona o braku i porodičnim odnosima Republike Srbije, kojom je propisano da bračni drug koji nema dovoljno sredstava za izdržavanje, a nesposoban je za rad ili se ne može zaposliti ima pravo na izdržavanje od svog bračnog druga srazmerno njegovim mogućnostima. Kako tužilja nije pružila dokaz da se nije mogla zaposliti, to drugostepeni sud potvrđuje zaključak prvostepenog suda da tužilja nije povređena u svom pravu, pa ne može ostvariti ni naknadu štete po ovom osnovu.

Međutim, pogrešno je pozivanje drugostepenog suda na odredbu člana 287.stav 1. Zakona o braku i porodičnim

odnosima Republike Srbije, jer se navedenom odredbom reguliše pravo na izdržavanje razvedenog bračnog druga što ovde nije slučaj. Prema odredbi člana 194. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, na koji se drugostepeni sud i poziva, pravo na naknadu štete koju trpi gubitkom izdržavanja, odnosno pomaganja ima i lice koje je poginuli izdržavao i redovno pomagao, bez obzira da li je postojala zakonska obaveza izdržavanja ili zakonsko pravo zahtevati izdržavanje od poginulog. Pravo na naknadu štete imaju i ona lica koje je poginuli davalac faktički izdržavao, odnosno materijalno pomagao iako na to nije bio po zakonu obavezan. Za nastanak prava na naknadu štete nije neophodna povreda subjektivnog prava, već je dovoljna i povreda legitimnog interesa, podrazumevajući pod tim interes koji je u skladu sa pravom i moralom. Izdržavanje koje nije posledica zakonske obaveze ne protivi se pravu i moralu.

Zbog pogrešno zauzetog pravnog stanovišta prvostepeni sud je propustio da utvrdi šta predstavlja iznos od 451.316,13 dinara koji je u referatu tužbe definisan kao kapitalizirana renta zbog izgubljenog izdržavanja. Renta je pojmiva samo kao naknada buduće trajne štete, koja će se realizovati tek po donošenju presude. Za štetu koja je u vreme odlučivanja o tužbenom zahtevu već nastala, naknada nema oblik rente, već jedinstvene sume, te se rentom ne može smatrati naknada za proteklo vreme.

Naknada za izgubljeno izdržavanje ima odštetni, a ne alimentacioni karakter, zbog čega se dosuđuje prema stvarnoj veličini pretrpljene štete. Ovo pravilo važi i za odmeravanje naknade u slučaju smrti faktičkog davaoca na kome nije bila zakonska obaveza izdržavanja. Kad dosuđuje rentu koja je naknada za buduće izgubljeno izdržavanje ista se utvrđuje u jednakim iznosima u visini izgubljenog izdržavanja u vreme presuđenja. Kapitaliziranje rente je pretvaranje rente u jedinstvenu sumu naknade, pri čemu se ovako dobijeni vid budućih nedospelih obroka u našem pravu umanjuje za iznos među-kamata. Kapitaliziranje se obavezno vrši ako stranke to sporazumno traže ili na zahtev oštećenog, ako postoje ozbiljni razlozi pod kojima treba podrazumevati samo razloge vezane za potrebe oštećenog uslov da okolnosti ne čine unapred verovatnim da bi kapitalizirana renta za kratko vreme bila nepromišljeno i neracionalno potrošena.

Zbog pogrešno pravnog shvatanja nižestepenih sudova da tužilja nema pravo na novčanu naknadu za izgubljeno izdržavanje prvostepeni sud je propustio da utvrdi da li je u kom iznosu tužilja faktički primala izdržavanje, koji iznos predstavlja dospelu štetu koja nema oblik rente, već jedinstvene sume da li tužilja u kom iznosu i za koji period ima pravo na rentu, da li su ispunjeni uslovi da kapitaliziranje rente, a što sve zavisi od konkretnih činjenica i odnosa u zajedničkom domaćinstvu koje su ostvarivali tužilja i njen pokojni suprug. Tek po utvrđivanju svih relevantnih činjenica, ceneći primedbe istaknute u ovom rešenju, prvostepeni sud će meritorno odlučiti o postavljenom tužbenom zahtevu.

Sa izloženog, a na osnovu člana 395.stav 2. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsednik veća-sudija,

Stojan Jokić, s.r.

Za tačnost otpavka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

dlj.